

SKAL GRØNLÆNDERNE BETALE DIREKTE SKATTER?

Af cand. polit. *O. Brandt Jensen*

»Siden vort land og vi ved Danmarks riges grundlov af 1953 blev indlemmet i det danske rige, og da vi nu er på vej til ligestilling med de rigsdanske i Danmark, betyder det ikke alene økonomisk vinding for os heroppe, men det betyder lige så meget, at vi vedblivende ikke længere kan frasige os vort ansvar og vore forpligtelser.«

Med disse indledende, alvorsfulde ord forelagde det grønlandske landsrådsmedlem Frederik Lynge på rådets årlige samling i eftersommeren i år et forslag om indførelse af indkomst- og ejendomsskat til kommunerne i Grønland. Forslaget motiveredes *dels* med et ønske om, at befolkningen i Grønland ved at påtage sig en del af de byrder, der er forbundet med landsdelens opbygning, sikre sig medbestemmelsesret i landsdelens indre anliggender, *dels* med påpegning af, at den grønlandske landskasse, hvis midler tilvejebringes ved indførselsafgifter på øl, spiritus og tobak, ikke altid rådede over tilstrækkelige beløb til imødekommelse af kommunernes behov for penge, og *endelig* med henvisning til, at mange grønlændere og danske i de senere år har opnået bedre indtjeningsmuligheder i Grønland end tidligere.

Af den efterfølgende debat i rådet fremgik, at der var enighed blandt rådets medlemmer om, at direkte beskatning måtte indføres i Grønland, men uenighed om, hvorvidt tiden var inde hertil. Udover det af Frederik Lynge ved forslagets forelæggelse anførte, motiveredes den direkte beskatnings indførelse med, *at* det var urimeligt, at skatteyderne i det øvrige Danmark gennem deres skatter til staten måtte betale de grønlandske samfundsudgifter, medens grønlænderne kunne slippe med at betale indirekte skatter til landskassen, *at* man ikke vedblivende kunne kræve ind uden selv at yde, samt *at* den indirekte beskatning ensidigt ramte den fattige del af befolkningen.

Der var imidlertid samtidig forståelse i rådet for, at der var meget betydelige vanskeligheder forbundet med indførelse af direkte beskatning i Grønland, herunder især de af den endnu stærkt udbredte naturaløkonomi forårsagede vanskeligheder ved gennemførelse af en effektiv og retfærdig ligning, de administrative vanskeligheder og udgiftsmæssige byrder ved skatternes ligning og opkrævning samt mulige uheldige virkninger på det grønlandske løn- og prisniveau og heraf følgende øgede udgifter for

staten. Desuden rejstes spørgsmålet, om det overhovedet var økonomisk hensigtsmæssigt at bede en befolkning, for hvem man endnu ikke har skabt et sikkert dagligt eksistensgrundlag, om at betale skat; man kom muligvis ved en beskatning til at ødelægge noget, man på en anden led var ved at bygge op.

Som resultat af debatten vedtog landsrådet en udtalelse om det ønskelige i, at den grønlandske befolkning ved ydelse af personlige skatter, eventuelt ejendomsskatter, selv bidrog til landsdelens opbygning og drift, idet en sådan skattebetaling ville styrke den grønlandske befolknings selvhævdelse og give udtryk for befolkningens ønske om på linie med Danmarks øvrige befolkning at deltage i samfundsudgifterne. Rådet fandt det imidlertid foreløbig rigtigt, at spørgsmålet om, hvorvidt tiden var inde til en sådan ordnings indførelse, blev undergivet en dyberegående undersøgelse med henblik på de praktiske muligheder og virkningerne af skatteindførelse såvel i henseende til opbygningsarbejdet i Grønland som til det grønlandske løn- og prisniveau. Rådet anmodede statsministeriet om at lade en sådan undersøgelse iværksætte.

Skat er ikke noget nyt i Grønland.

Den levende interesse hos den grønlandske befolkning for landsdelens opbygning og den villighed til at være med, når opbygningens byrder skal fordeles, der ved denne lejlighed blev givet udtryk for i landsrådet, må hilses med glæde og tilfredshed. Samtidig gør man dog sikkert klogt i at notere sig den kritik af de nuværende tingenes tilstand, der vel må siges at ligge bag ønsket om gennem skattebetaling at sikre sig medbestemmelsesret i landsdelens indre anliggender og i ønsket om ved skattebetaling at styrke befolkningens selvhævdelse.

Når skyldigt hensyn tages til det psykologiske moment, der er kommet til udtryk ved forslagets forelæggelse og debatten i landsrådet, så må det imidlertid forhåbentligt være tilladt at tage spørgsmålet om indførelse af direkte beskatning i Grønland op til fordomsfri diskussion.

Det må da fastslås, at det eneste nye – ud over eventuel indførelse af ejendomsskatter, som senere skal berøres – forslaget indeholder, er ønsket om at *supplere* den nuværende form for beskatning, den *indirekte*, hvis provenu i alt væsentligt kommer kommunerne til gode, med en ny form, den *direkte*, der ligeledes skal komme kommunerne til gode. Der er altså ikke tale om som noget nyt at indføre *beskatning* i Grønland, thi den findes allerede. Når bortses fra det *psykologiske* moment, der måske kan tale for at forsøge en direkte beskatning, så er problemet altså ikke meget anderledes end det i det øvrige Danmark alt for velkendte: at finde veje for indkrævning af *større* skatter. Ud fra dette synspunkt bliver opgaven da at finde frem til den beskatningsform, der giver den sikreste og mest retfærdige ligning, pålægger borgerne mindst besvær og gør skattebyrden lettest at bære for dem samt kræver mindst mulig og dermed billigst mulig admini-

*Tre vordende skatteborgere.
Mon de også vil komme til at betale direkte skatter?*

Foto: Chr. Kryger

stration ved skatternes ligning og opkrævning. Opfylder den direkte eller den indirekte beskatningsform bedst disse krav?

Følgerne af direkte skatter.

Den *direkte* beskatnings ulemper er diskuteret næsten til trivialitet her i landet. Skattemyndighedernes årlige »nytårgave«, *selvangivelsen*, rider hver eneste skatteyder som en mare. Den usikre og fordelingsmæssigt uretfærdige ligning (skattesnyderiet) er stående diskussionsemne i hjemmene, på fabrikker og kontorer, i radio og presse. Den fatale sidste frist for skattens betaling, den 20. i hver måned, forskaffer landets husfædre ekstra grå hår i hovedet. Den progressive beskatnings hæmmende indvirkning på initiativ og virkelyst samt på den private opsparingsevne kan næppe bestrides, omend omfanget heraf er ukendt. Og landet over sidder tusinder af mænd og kvinder, beskæftiget med at gennemgå hver enkelt skatteborgers »synderegister« for om muligt at finde grundlag for at »invitere« ham til »torskegilde«.

Vil det blive meget anderledes i Grønland? Næppe. Selvangivelsen vil vel i starten have nyfikenhedens interesse hos grønlænderne, men denne vil sikkert meget hastigt dale. Om spørgsmålet skattesnyderi blev det under debatten i landsrådet fremført, at

man næppe kunne forvente, menneskenes børn var meget anderledes i Grønland end andre steder i verden. Der skulle måske være grundlag for en noget sikrere og mere retfærdig ligning end herhjemme, idet langt den væsentligste del af indkomsterne i Grønland udbetales af det offentlige, men der vil ikke desto mindre utvivlsomt være muligheder til stede for skattesnyderi af ikke ringe omfang, idet der af de frie erhververe tjenes betydelige beløb ved privat salg af grønlandske produkter, ligesom adskillige lønmodtagere forskafter sig indtægter af vanskelig kontrolabel art. Hertil kommer så, at naturaløkonomien endnu er langt mere udbredt end herhjemme, og naturalforbruget er som bekendt meget vanskeligt at opgøre og omregne i penge. Der melder sig iøvrigt her en vanskelighed af ganske særegen karakter i Grønland ved direkte beskatning; på visse udsteder og adskillige bopladser udgør naturalforbruget stadig langt den overvejende del af husstandenes eksistensgrundlag, medens kontantindtægten er af ringe omfang. Den direkte beskatning kan derfor komme til at hvile tungt på disse husstande, som må udrede skatten af kontantbeløb, der i forvejen er hårdt nok brug for til indkøb af de mest nødvendige indførte varer. At lade disse husstande betale en del af skatten in natura er næppe nogen farbar vej.

Hvorvidt den direkte beskatning vil hæmme initiativ, virkelyst og opsparelse i Grønland må vel afhænge af, i hvor høj grad skatteskalaen gøres progressiv. Under sin forelæggelse af skatteforslaget i landsrådet fremsførte Frederik Lynge det ønskelige i ved progressiv beskatning at lade de bredeste skuldre bære de største byrder. Skal denne tanke føres ud i livet, må sikkert nogen hæmmende indvirkning af beskatningen påregnes.

Tilbage er da spørgsmålet om det administrative apparat og de hermed forbundne udgifter til skatternes påligning og opkrævning. Der blev i landsrådet givet udtryk for, at man næppe kunne påregne at overdrage dette ekstra arbejde til de i forvejen arbejdsmæssigt stærkt bebyrdede kammerekontorer, og at man derfor måtte være indstillet på at oprette særlige skattekontorer. Det må forekomme åbenbart, at en skatteinstitution, der skal betjene en relativt fåtallig befolkning spredt over et uhyre landområde, må blive et tungt administrativt og dyrt arbejdende apparat. Udgifterne hertil vil sikkert let kunne løbe op i en størrelsesorden af et par hundrede tusinde kroner årligt. Hvorvidt en udgift af en sådan størrelsesorden kan anses forsvarlig at afholde til et arbejde af ikke produktiv karakter må vel afhænge af, hvor stort et skatteprovenu, der skal tilvejebringes. Frederik Lynge havde tænkt sig, at man skulle starte i det små, og i alt fald kan man næppe foreløbig, i betragtning af at den nuværende årlige indirekte beskatning indbringer et beløb på ca. 4 mill. kroner, påregne at indkræve mere end 1-2 mill. kroner i yderligere skat. Det kan i denne forbindelse anføres, at den samlede kommunale ejendoms- og personbeskatning her i landet andrager ca. 7 pct. af nationalindkomsten, personskatten alene kun godt 4 pct. Tænker man sig samme relative størrelsesorden for den direkte kommunale beskatning i Grønland, kommer man til et årligt skatte-

provenu på ca. 1½ mill. kroner for personskatten alene og ca. 2½ mill. kroner for person- plus ejendomsskat; og så er endda herved ikke taget i betragtning, at der her i landet ikke finder indirekte kommunal beskatning sted i større omfang, medens dette som foran nævnt i høj grad er tilfældet i Grønland, hvorved den samlede kommunale beskatning, hvis ovennævnte skatteprocenter tænkes overført til Grønland, faktisk bliver relativt tungere end i Danmark.

Under alle omstændigheder må man således – i alt fald indtil videre – påregne, at de administrative udgifter ved de kommunale skatters påligning og indkrævning vil komme til at andrage en så betydelig andel som 10-20 pct. af skatteprovenuet.

Følgerne af indirekte skatter.

I hvilket omfang opfylder da den *indirekte* beskatning de forannævnte krav til den beskatningsform, der må foretrækkes ved udskrivning af større skatter i Grønland?

At man for det første sparer borgerne for besværet med og bekymringerne ved at udfylde selvangivelsen turde siges at være en fordel; det skulle nok ret hurtigt vise sig – også i Grønland – at befolkningen ville vide at påskønne at slippe for dette stykke arbejde, hvis først den havde prøvet den spøg en lille tid.

At man desuden skåner borgerne for bekymringerne ved at skulle skaffe det fornødne beløb til veje til skattens betaling ved hver forfaldsdag turde vel også siges at være en fordel. Det er jo netop en del af den indirekte beskatnings styrke, at befolkningen mærker skattebyrden mindst muligt, jfr. at grønlænderne øjensynligt ikke rigtigt har fornemmet, at de gennem vareindførselsafgifterne faktisk *bliver* beskattet.

At man helt undgår en hæmmende indvirkning på initiativ og virkelyst ved at indkræve skattebeløbet ad den indirekte vej må vel også hilses med tilfredshed. Ja, man kan endda ikke helt se bort fra den mulighed, at de indirekte skatter kan *fremme* arbejdsindsatsen ved at animere til øget indtjening med henblik på at undgå den forbrugsindskrænkning, der ellers må blive en følge af de af vareafgifterne forårsagede højere varepriser. Det bør vel for en ordens skyld nævnes, at også den *direkte* beskatning i og for sig kunne tænkes at bevirke en sådan udvikling, men at det næppe i almindelighed er tilfældet. Forskellen i de to beskatningsformers virkemåde på dette område skyldes formentlig dels den direkte beskatnings umiddelbart konstaterbare progressive udformning, dels borgernes vidt forskellige psykiske reaktion over for de to former for beskatning.

For så vidt angår virkningen på opsparingsevnen, må den indirekte beskatning derimod formentlig dele skæbne med den direkte, forudsat nogenlunde samme grad af progression.

At man stort set kan se bort fra muligheden af skattesnyderi er ligeledes en del af den indirekte beskatnings styrke. Her må dog tilføjes, at det må være en forudsætning, at

beskatningen begrænses til de vareområder, der er under offentlig kontrol. Går man ud over disse områder, er skatteligningen næppe mere effektiv end ved den direkte beskatning. Dette er jo netop en af baggrundene for, at de skiftende finansministre udviser en så tilsyneladende ringe opfindsomhed, når det indirekte skatteprovenu skal sættes i vejret. For Grønlands vedkommende er dette problem imidlertid af uvæsentlig betydning, idet landsdelens egen produktion er begrænset til ret få varekategorier, som i givet fald kan unddrages beskatning, medens langt den overvejende del af landsdelens vareforsyning finder sted ved indførsel fra det egentlige Danmark, en indførsel, som kan holdes under fuldstændig kontrol. Mulighederne for smugleri må som følge af de meget vanskelige besejlingsforhold være stærkt begrænsede, og de tilløb til smugleri, der kunne forekomme, måtte kunne standses uden administrative og udgiftsmæssige byrder af nævneværdigt omfang.

Det er nærliggende i denne forbindelse at nævne, at administrationen af den indirekte beskatning i Grønland i det hele taget er yderst begrænset af omfang og derfor ikke kræver udgifter af nævneværdig størrelse, ialtfald såfremt beskatningen, som det nu er tilfældet, begrænses til varer, der indføres til landsdelen, så godt som udelukkende af det offentlige (Den kgl. grønlandske Handel). Den indirekte beskatning kræver ikke oprettelse af et stort antal skattekontorer, og skatteprovenuet er derfor næsten 100 pct. effektivt.

Tilbage er da spørgsmålet, om den indirekte beskatning muliggør en retfærdig fordeling af skattebyrden, herunder om det er muligt ad denne vej at lade de bredeste skuldre bære de største byrder. Her står man utvivlsomt over for den indirekte beskatnings achilleshæl. At skattesnyderiet næsten helt undgås er nemlig ikke tilstrækkeligt til at sikre en ligelig og retfærdig fordeling af byrderne. Det er jo muligt, at visse befolkningsgrupper ad fuldstændig *legal* vej kan unddrage sig beskatning, ja, måske overhovedet ikke i praksis ifølge sagens natur vil blive udsat for beskatning eller i alt fald kun i mindre omfang end andre grupper af befolkningen. F. eks. vil en beskatning af barberblade udelukkende ramme mændene, en beskatning af læbestifter udelukkende kvinderne, en beskatning af legetøj udelukkende familier med børn. Dette problem bliver i særlig grad af betydning, såfremt man i Grønland begrænser den indirekte beskatning til kun at omfatte indførte varer, idet disse varers andel af husstandenes samlede forbrug er forskellige som følge af naturalforbrugets varierende omfang. Naturalforbruget varierer således efter husstandenes geografiske placering og er især forskelligt for byer, udsteder og bopladser. Endvidere varierer forbruget efter husstandenes erhverv og stilling i erhvervet og varierer navnlig for frie erhververe og lønmodtagere. For at opnå den størst mulige lighed i skattebyrdens fordeling må den indirekte beskatning udstrækkes til det størst mulige antal varer, eventuelt udvides til at blive en generel eller omtrentlig generel omsætnings- eller rettere indførselsafgift, hvilket ikke i Grønland

Den grønlandske dybvandshaj, havkalen, giver en vitaminrig lever, der betales med gode priser. Ligeledes er skindet en god handelsvare.

Foto: Chr. Kryger

i modsætning til det øvrige Danmark skulle indebære administrative vanskeligheder af betydning. For at begrænse den ulighed i skattebyrdens fordeling, der kan blive en følge specielt af naturalforbrugets varierende omfang, kunne man overveje den mulighed også at beskatte naturalforbruget. Dette er dog ikke nogen anbefalelsesværdig udvej, idet man i så fald – omend kun på et begrænset område – må affinde sig med administrative og kontrolmæssige ulemper af tilsvarende art som for den direkte beskatnings vedkommende. Snarere måtte man gå den vej at undlade beskatning af sådanne indførte fødevarer og eventuelt også beklædningsgenstande, der i den daglige husholdning hos husstande uden noget nævneværdigt naturalforbrug kan siges til en vis grad at modsvare naturalforbruget hos husstande med mere udbredt naturalforbrug. En fuldstændig undgåelse af skævheden i beskatningen opnås næppe ad denne vej, men den rest, der bliver tilbage, kunne dog måske akcepteres ud fra det synspunkt, at beskatningen herved får nogen *progressiv* karakter, idet husstande med mest udbredt naturalforbrug taget som helhed formentlig må antages at høre til den mindst velstillede del af befolkningen.

Endelig må det spørgsmål berøres, om man iøvrigt – ud over sidstnævnte forhold – ad den indirekte beskatnings vej kan opnå progression i beskatningen, eller, sagt på en

anden måde, om man ad denne vej kan opnå, at de bredeste skuldre kommer til at bære de største byrder. Dette skulle være muligt, idet man med støtte i erfaringerne fra den i 1951 gennemførte forbrugsundersøgelse i Grønland kan gå ud fra, at de fra andre samfund kendte »Engels'ske love« også i det store og hele gør sig gældende i Grønland, d. v. s. at husstande med små indkomster anvender langt den væsentligste del af indkomsten til dækning af de allermest nødvendige behov, medens husstande med større indkomster anvender en relativt mindre del af indkomsten til disse behov og en relativt større del på mere luksusbetonede vareområder. Man vil derfor kunne opnå progression i beskatningen ved at lade forbrugsafgiften variere med varernes grad af luksuskarakter efter en stigende skala.

Hvilken skatteform bør vælges i Grønland?

Som det vil være fremgået af det foregående, må den *indirekte* beskatningsform siges at være langt at foretrække i Grønland frem for den direkte, når vel at mærke det *psykologiske* moment lades ude af betragtning. Spørgsmålet må da blive, om den *direkte* beskatning trods dens åbenbare ulemper ikke desto mindre må have fortrinsret for at opnå, at Grønlands befolkning kommer til at føle, at den er med til at bære byrderne ved landsdelens opbygning. Dette synes ikke rimeligt. Det må forekomme mere hensigtsmæssigt een gang for alle at ofre en beskeden del af de administrationsudgifter, der spares ved den indirekte beskatning, på gennem den grønlandske radio og presse, eventuelt gennem en lille pjece, at oplyse befolkningen om, at den lige så vel gennem forbrugsafgifter som gennem direkte beskatning kan påtage sig en del af de byrder, der endnu i en lang årrække vil være at bære til gavn for Grønland og dets nuværende og fremtidige befolkning.

Ejendomsskatter.

Hvad angår det i landsrådet drøftede spørgsmål om indførelse af *ejendomsbeskatning* i Grønland skal bemærkes, at der ifølge sagens natur ikke – i modsætning til synspunkter, der fremkom i landsrådet – kan være tale om at indføre *grundbeskatning*, idet Grønlands jord ejes af staten. Derimod kunne man tænke sig muligheden af, at der fra *statens* side, men ikke fra kommunernes, blev pålagt husejerne en årlig afgift for *leje* af den jord, husene er opført på. Indførelsen af en sådan lejeafgift vil muligvis i en ikke alt for fjern fremtid simpelthen blive en nødvendighed som følge af stigende knaphed på jord i de bebyggede områder af Grønland. En *kommunal* ejendomsbeskatning må imidlertid begrænses til at blive en *bygningsbeskatning*. Det vil føre for vidt at drøfte dette problem i denne artikel. Her skal blot nævnes, at forudsætningen for gennemførelsen af en sådan beskatning må være, at der som grundlag for skatteligningen foretages en almindelig værdiansættelse af alle huse i Grønland, en værdiansættelse, der må a'jourføres

med visse års mellemrum i lighed med de 5-årige ejendomsskyldvurderinger her i landet. Hertil vil kræves et meget betydeligt administrativt apparat. Men er man indstillet på at ofre de fornødne udgifter, så kan der ad denne vej inden for rimelige grænser opnås et bidrag til en ligelig og retfærdig fordeling af skattebyrden i Grønland.

De økonomiske konsekvenser af højere skatter.

For alle beskatningsformer melder sig spørgsmålet om, hvilke virkninger en forhøjelse af beskatningen i Grønland vil få for det grønlandske løn- og prisniveau og dermed også for staten og for skatteyderne i det øvrige Danmark. Det syntes at fremgå af debatten, at det for landsrådet var en forudsætning for indførelse af indkomst- og ejendomsbeskatning, at der måtte gives kompensation for skatterne i form af højere lønninger – via den automatiske pristalsreguleringsordning – samt højere indhandlingspriser for de grønlandske produkter eller eventuelt subsidier til erhververne. Skal der imidlertid være mening i de smukke ord om at være med til at bære byrder, så må det tværtimod være en forudsætning, at der *ikke* gives kompensation. I modsat fald vil man komme ud i den helt paradoksale situation, at skatteforhøjelsen i Grønland tværtimod at aflaste skattebyrden for skatteyderne i det øvrige Danmark medfører en *forhøjelse* af byrden, med mindre da den økonomiske aktivitet i Grønland nedsættes på andre områder i samme takt, som kommunernes virksomhed forøges. Og for de adskillige grønlandske lønmodtagere, der som følge af lønreguleringsskalaernes udformning i tilfælde af prisstigning opnår mere end dækning for de forøgede leveomkostninger, vil skatte»byrden« endog ligefrem bevirke en reallønfremskud.

Men når dette er sagt, så må det på den anden side også erkendes, at levefoden i Grønland endnu – taget som helhed – er for lav til, at tiden kan siges at være inde til at lade befolkningen blive *effektivt* beskattet. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at de udgifter, der må bæres ved Grønlands opbygning, må opfattes som almisser. Efter at Grønland ved den nye grundlov er blevet ligestillet med Danmarks øvrige landsdele, har staten pligt til at tilgodese den grønlandske landsdel ganske som andre landsdele, og omvendt har *Grønlands befolkning ret* til at forlange statens indsats til opbygningen af Grønland. Til dækning af de udgifter, der må afholdes i Grønland og i andre landsdele, må staten udskrive de fornødne skatter på grønlænderne såvel som på andre statsborgere, men efter *ensartede* skatteudskrivningsregler for indbyggerne i *alle* landsdele, uden hensyn til om statens virksomhed indenfor den enkelte landsdel modsvarer indbyggernes skattebetaling eller ej. Ved anvendelsen af disse ensartede regler må man som følge af, at de mindre indkomster helt fritages for beskatning, og som følge af bestemmelserne om fradrag i indkomsterne for især forsørgerbyrde, hustruindkomst m. v. komme til det resultat, at Grønlands befolkning indtil videre i det store og hele ville blive enten helt fritaget for beskatning eller kun blive pålagt så beskedne skattebeløb,

at det administrative arbejde ved indkrævningen ikke kunne siges at stå i et rimeligt forhold til det skatteprovenu, der ville komme ind. Man har imidlertid lov at håbe, at den dag ikke er fjern, da indbyggerne i den grønlandske landsdel, takket være den omfattende økonomiske indsats i disse år, vil opnå indkomster, der muliggør, ja, så at sige automatisk vil medføre beskatning i samme omfang som for andre danske statsborgere.

Noget andet er, at udviklingen i Grønland måske allerede er så vidt fremskreden, at befolkningen deroppe – via det kommunale selvstyre – bør overtage en større del af den økonomiske virksomhed end hidtil. Er dette tilfældet, forekommer det imidlertid mest rationelt at bevilge landskassen de hertil fornødne beløb mod tilsvarende reduktion af de beløb, ministeriet anvender, fremfor at gå den noget omstændelige omvej at lade kommunerne indkræve beløbet gennem beskatning og så bagefter give skatteyderne compensation for skattebetalingen.

Det er imidlertid muligt, at spørgsmålet om indkomst- og ejendomsbeskatning i Grønland snarere end ud fra ønsket om styrket selvhævdelse og deltagelse i de økonomiske byrder må ses ud fra et ønske om at få aflivet et af de argumenter, der benyttes til forklaring af de relativt lave indkomster: at Grønlands befolkning er skattefri. Det kan ikke nægtes, at hvis et sådant ønske har været en – måske ikke helt uvæsentlig – bevæggrund for skatteforslagets forelæggelse i landsrådet, uanset at der ikke blev givet udtryk herfor i rådet, så er der et ganske anderledes holdbart grundlag for en realitetsdrøftelse af forslaget, eftersom der ikke hidtil er gjort rede for, hvor meget skattefritagelsen faktisk må antages at løbe op til i kroner og ører. Imidlertid er hele spørgsmålet om forholdet imellem leveomkostningerne i Grønland og det øvrige Danmark for tiden genstand for undersøgelse i Det statistiske Departement. Det synes rimeligt at afvente resultatet af departementets undersøgelse, før der foretages videre i denne sag.